

A Fővárosi Ítéltábla a felperesi jogi képviselő neve (felperesi jogi képviselő címe) által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek a alperesi jogi képviselő neve (alperesi jogi képviselő címe) által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék-án kelt számú ítélete ellen az alperes sorszámon előterjesztett fellebbezése folytán - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezését helybenhagyja;

kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek (.....) forint + áfa összegű ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A fellebbezés alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes-én kelt finanszírozási kérelme alapján a felperes mint adós és az alperes mint hitelező-én szerződésszámon gépjármű vásárlás finanszírozására deviza alapú kölcsönszerződést (a továbbiakban: kölcsönszerződés), valamint ahhoz kapcsolódóan a finanszírozott gépjárműre vételi jogot alapító és adásvételi szerződést kötöttek.
- [2] A-én kelt finanszírozási kérelem tartalmazta, hogy a kölcsön összege a használt autó garancia díjával együtt forint, a törlesztőrészek száma darab, a „L. A. G.” díja forint, a mértékadó devizanem svájci frank (CHF), a devizakonstrukció havi fix, a mértékadó devizanem árfolyama-én forint, az összes törlesztőrészlet forint, az ügyleti kamat%, a THM%, a THM 2004:%.
- [3] A létrejött kölcsönszerződés alapján az alperes forint összegben vállalta kölcsön folyósítását a felperes részére. A kölcsönszerződés tartalmazta a kölcsön összegét (.....forint, amelyből forint a kölcsön összegébe beépített „L. A. G.” díja), a törlesztőrészek számát (....) és összegét (.... forint), a mértékadó devizanemet (CHF), a teljes hiteldíj mutatót (.....%), az összes törlesztőrészlet összegét (..... forint). A kölcsönszerződés nem tüntette fel az ügyleti kamat mértékét. A kölcsönszerződés pontja szerint a felperes a kamatváltozás I. és kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) elszámolásának módjaként a fix törlesztőrészekkel rendelkező devizaalapú finanszírozást (fix deviza konstrukció) választotta. A kölcsönszerződés 8. pontja szerint ennek megfelelően a kamatváltozás I. és kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) elszámolása a futamidő végén történik. A fizetendő kamatváltozás I. és kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) esetén a futamidő - azonos törlesztőrészek mellett - meghosszabbodik. A visszajáró kamatváltozás I.-t és

kamatváltozás II.-t (árfolyamváltozás) az alperes visszautalja a felperesnek. A kölcsönszerződés pontja tartalmazta, hogy az egyedi kölcsönszerződésben nem szabályozott kérdéseket a szerződés elválaszthatatlan részét képező, a L. F. Zrt. hitelezési tevékenységére vonatkozó üzletszabályzata „.....” tartalmazza. A felperes a kölcsönszerződés pontjába foglalt nyilatkozatával kijelentette, hogy az egyedi kölcsönszerződésben, az annak elválaszthatatlan részét képező opciós- és adásvételi szerződésben, valamint az üzletszabályzatban foglaltakat megismerte, megértette és azokat a szerződés aláírásával magára nézve kötelezőnek ismeri el, az üzletszabályzat átvételét a szerződés aláírásával nyugtázza.

- [4] Az üzletszabályzat pontja a fix devizakonstrukcióról, az pontja a mértékadó devizanemről, az pontja a mértékadó kamatlábról, az pontja az árfolyamról, az pontja a rendkívüli árfolyameseményről, az pontja a mértékadó árfolyamról, az pontja a teljes hiteldíjmutatóról, aza) pontja a kamatváltozás I., az I.25.b) pontja a kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) kiszámításáról rendelkezett. Az üzletszabályzat pontja vonatkozott a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatra, a pont a fix deviza konstrukció külön szabályait tartalmazta. A kamatváltozás I.-re vonatkozó szabályokat a pont, a kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) felszámítására vonatkozó szabályokat a pont tartalmazta.
- [5] A felperes és az alperes-én „Kiegészítő megállapodás integrált casco biztosításhoz” elnevezéssel szerződést (a továbbiakban: kiegészítő megállapodás) kötöttek. A szerződésbe foglalták, hogy köztük számon kölcsönszerződés jött létre. Megállapodtak abban, hogy a kölcsönszerződéssel finanszírozott gépjárműre az alperes mint szerződő fél és díjfizető az A. H. B. (a továbbiakban: biztosító) létrejött külön megállapodás alapján casco biztosítást köt a kiegészítő megállapodásban foglaltak szerint. A felperes és az alperes megállapodtak abban, hogy az alperes a kölcsönszerződés teljes futamidejének lejártáig megkötött biztosítási időszakban a biztosító részére havi díjfizetéssel fizeti a biztosítási díjat. Az alperes a biztosítási díjat olyan módon hárítja át a felperesre, hogy azt a teljes futamidőre egyenlő részletekre elosztva a törlesztőrészletben (kamatban) érvényesíti (a felek szerződése szerint: „integrált casco”). A felperes a-én aláírt nyilatkozattal hozzájárult ahhoz, hogy az alperes mint szerződő fél és díjfizető a finanszírozott gépjárműre a biztosítóval a kiegészítő megállapodásban foglaltak szerint teljeskörű casco biztosítást kössön úgy, hogy a kedvezményezett az alperes.
- [6] A felperes és az alperes-én „Kiegészítő megállapodás L. A. G. kötéséhez” elnevezéssel szerződést (a továbbiakban: használt autó garancia szerződés) kötöttek. A szerződésbe foglalták, hogy köztük számon kölcsönszerződés jött létre. Megállapodtak abban, hogy az alperes használt autó garancia biztosítási szerződést köt a felek használt autó garancia szerződésében meghatározott biztosítóval a finanszírozott gépjárműre. A felperes és az alperes megállapodtak abban, hogy az alperes a 12 hónapra megkötött biztosítás díját a biztosító részére egy összegben előre kifizeti a felperes helyett. Megállapodtak abban, hogy a felperes az alperes által előre kifizetett biztosítási díjat olyan módon fizeti meg az alperes részére, hogy az alperes a gépjárművásárlás céljából felvett hitel összegét megnöveli a biztosítási díj összegével. Ennek megfelelően a felperes a biztosítási díjat a felvett hitel törlesztőrészletének tőkerészébe építve fizeti meg a teljes futamidő alatt vagy a finanszírozási szerződés lezárásakor, függetlenül attól, hogy a garancia időszak lejárt, avagy sem.
- [7] Az alperes a kölcsönszerződést a felperes fizetési hátraléka miatt-én felmondta.

- [8] Az alperes a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire jogegységi határozatával kapcsolatos kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvényben (a továbbiakban: DH2 törvény) előírt elszámolást elkészítette, a felperessel szemben tisztességtelenül felszámított összeget a-án kelt elszámoló levélben forintban mutatta ki, amelyet a felperes tartozására elszámolt. Közölte, hogy a fennmaradó tartozás összege forint. Az elszámolás felülvizsgálnak minősül.
- [9] Az alperes-én elszámolta a havi törlesztő részletek ügyleti kamatában beszédett integrált casco díjra jutó árfolyamkülönbözetet, és rendelkezett annak a felperes részére történő visszatérítéséről. Az elszámolás szerint az alperes a és közötti időszakban megfizetett törlesztőrészletek kamatrészéről a pénzintézet által megadott képlet szerint megállapította a felperes részére visszatérítendő összeget, amelyet a felperes folyószámláján napjával jóváírt. Az integrált cascora számított árfolyamváltozás visszatérítés összegét forintban állapította meg, így a felperes tartozását forintban mutatta ki-ei időponttal.
- [10] A felperes és az alperes-én részletfizetésről szóló megállapodást kötöttek. Ebben rögzítették, hogy a kölcsönszerződés-én „megszüntetésre került”. A kölcsönszerződés elszámolása-én megtörtént, a felperesnek az alperessel szemben-i értéknapal forint tartozása áll fenn. A felperes az okirat aláírásával a fenti tartozását mind jogalapjában, mind összecszerúségében elismerte, és kötelezettséget vállalt a tartozásnak a részletfizetési megállapodásban foglaltak szerinti megfizetésére akként, hogy a tartozását-tól 24 hónapon keresztül havi részletekben fizeti meg. Az első 23 hónapban a törlesztőrészlet összege forint, míg a 24. hónapban fizetendő törlesztőrészlet összege forint. A törlesztőrészletek magukban foglalják az esedékesség napjáig számított kamatot is.
- [11] A felek-én a felperesnek az alperessel szemben fennálló, a-én létrejött kölcsönszerződésből eredő tartozása biztosítására forint és járulékai erejéig jelzálogjogot alapítottak a felperes tulajdonában álló finanszírozott gépjárműre. A jelzálogjogot a hitelbiztosítéki nyilvántartásba bejegyeztették.
- [12] A felperes és az alperes-án újabb részletfizetésről szóló megállapodást kötöttek. Ebben tényként rögzítették, hogy a kölcsönszerződést az alperes-én felmondta. A felperes az okirat aláírásával elismerte, hogy forint alap-tartozásból, forint késedelmi kamatból és forint egyéb költségből álló összesen forint összegű tartozása áll fenn az alperessel szemben, amelynek megfizetését 13 havi részletben vállalja. A megállapodás szerint a kamatokkal növelt fizetendő összeg forint, az első részlet esedékessége-e.
- [13] A felperes a kölcsönszerződésből eredő, az alperes által követelt tartozását megfizette az alperesnek.

A felperes kérelme

- [14] A felperes-én benyújtott keresetlevéllel indult eljárásban előadott, az elsőfokú eljárás során megváltoztatott keresetében kérte, hogy a bíróság állapítsa meg a kölcsönszerződés érvénytelenségét

és állítsa vissza a szerződéskötés előtt fennállott helyzetet olyan módon, hogy kötelezze az alperest forint és annak-ét követően számított, a jegybanki alapkamatnak megfelelő mértékű késedelmi kamata megfizetésére.

- [15] Keresete ténybeli alapjául előadta, hogy az alperes vele szemben fogyasztói kölcsönre vonatkozó általános szerződési feltételeket tartalmazó írásbeli ajánlatot tett, amikor a szerződés blankettáját aláírás érdekében hatályosultan közölte. Az írásbeli ajánlat előterjesztését megelőzően a felek egyedileg megtárgyalták a kölcsön meghatározott forint összegét és a felperes által választott futamidőt. Az alperes által általános szerződési feltételként meghatározott ügyleti kamat és egyéb teher mellett számították ki a havi törlesztő részlet forint összegét, mert ennek ismeretében tudta a felperes eldönteni, hogy képes-e egyáltalán teljesíteni a vállalandó kötelezettséget. Az alperes a szerződéses iratot (ajánlatot) közölte a felperessel, aki az okiratot a birtokába vehette, az abban foglaltakat megismerhette, így nem teszi kérdéssé annak tényét, hogy az ajánlatot tartalmazó okirat szerinti tartalommal váltak megismerhetővé az általános szerződési feltételek. A felperes az okiratot aláírta, így ezzel igazolta az általános szerződési feltételek elfogadását. Erre tekintettel a bíróság alappal vizsgálhatja a szerződéses irat tartalmát a létrejött szerződésként. Ez azonban nem jelenti azt, hogy az adott feltétel ne lenne semmis és bármilyen kötelelem fakadhatna e rendelkezésekből. A felperes kijelentette, hogy az írásbeli ajánlaton túlmenően egyéb feltétel megismerésére nem volt lehetősége. Mindezek alapján a szerződéses irat alapján kell meghatározni azokat a feltételeket, amelyek tisztességtelenek, semmisek.
- [16] Előadta, hogy a szerződés fő tárgya a kölcsön meghatározott összege az rPtk. 523. § (1) bekezdése szerint, amelyet a szerződést rögzítő okirat forintban határoz meg. A 6/2013. PJE határozat az értékállandósági kikötést írja le, ennek alapján a kirótt pénztartozás lehet egy meghatározott deviza összeg, de ebben az esetben ehhez igazodik a hitelező szolgáltatása és az adós ellenszolgáltatása. Ilyen deviza összeget a szerződéses irat nem tartalmaz. A kirótt pénztartozás meghatározása azért elengedhetetlen, mert a szerződéskötéskor illeti meg a fogyasztót az a jog, hogy megtudja, milyen feltételek fennállása esetén válik a pacta sunt servanda elv alapján szerződésszerűvé a hitelező szolgáltatása. Az alperes az általános szerződési feltételekben sehol nem nevesíti az értékállandósági kikötést.
- [17] Hivatkozott továbbá arra, hogy a folyósításkor különmemű árfolyamok alkalmazását előíró szerződéses feltételek tisztességtelenek, ezért ezeket el kell hagyni a szerződésből. A 2/2014. PJE határozat 3. pontja a különmemű árfolyamok, így a vételi árfolyam alkalmazásának tisztességtelenségből fakadó semmisségét két esetkörre állapította meg: az egyik a pénztartozás meghatározása a szerződés megkötésekor, a másik a kirótt pénztartozás meghatározása a szerződés teljesítésekor. A Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: DH1 törvény) 3. §-a ez utóbbi esetről rendelkezik, míg az első esethez kapcsolódó semmisségi okot a jogalkotó nem kívánta orvosolni, így az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: EUB) C-618/10. számú ítélete értelmében a bíróság sem orvosolhatja a felek szerződésének tartalmát. A bíróságnak azt kell vizsgálnia, hogy a szerződés a maradék feltételekkel teljesíthető-e.

- [18] Állította, hogy a kölcsönszerződésben rejlő árfolyamkockázat feltárása nem volt világos, nem volt teljes és érthető, az alperes az alkalmazott devizakonstrukció okozatosságát és mechanizmusát sem tárta fel. Az alperes az árfolyamkockázat kapcsán semmilyen tájékoztatást nem adott, amely megelőzte volna az írásbeli ajánlat megtételét és elfogadását. Ehhez képest az általános szerződési feltétel az árfolyamkockázatot kamatfelárként kezeli, amely nem illeszkedik a 6/2013. PJE határozathoz. Az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás elégtelensége miatt a teljes devizakonstrukció kiesik a szerződésből. Ez olyan lényeges szerződéses feltétel volt az alperes részéről, amelynek hiányában nem kötött volna szerződést. Az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezések kiesését követően továbbra is azt kell vizsgálni, hogy a fennmaradó feltételekkel a szerződés teljesíthető-e. A tisztességtelen feltételek körében a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 209/A. § (2) bekezdése alkalmazandó, míg a maradék szerződéses tartalom kapcsán a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi XCII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) 203. § (1) bekezdésének alpontjai. A felek írásba foglalt szerződése a kamat mértékét nem tartalmazza, így a szerződés az rHpt. 213. § (1) bekezdése alapján semmis. Abban az esetben, ha a felek között lett is volna korábban bármilyen konszenzus a kamat kapcsán, akkor sem illeti meg az a jog a bíróságot, hogy ezzel a szerződés hiányos rendelkezéseit kiegészítse. A kölcsönszerződés ezért a tisztességtelen feltételek kiesését követően fennmaradó szerződéses tartalom alapján az rHpt. 213. § (1) bekezdése alapján semmis. A bíróság az EUB C-618/10. számú ügyben hozott ítélete értelmében a szerződésbe semmilyen kamatot, sem egyéb rendelkezést nem illeszthet be.
- [19] Kifejtette, hogy a DH1 törvény 3. § (2) bekezdése az MNB árfolyamot léptette a különmemű árfolyamok helyébe. A DH1 és a DH2 törvények alkalmazása szempontjából jelentősége van annak, hogy a fogyasztó a különmemű árfolyamok alkalmazását lehetővé tevő tisztességtelen feltétel tartalma alapján nem teljesíthető szerződés esetén mely jogkövetkezményt ítéli meg hátrányosnak: azt, hogy megdől az egész szerződés és lejárat előtt egyben kell visszafizetnie a kapott kölcsön összegét, vagy számára egy pénzintézeti árfolyammal való behelyettesítés jelent fokozottabb anyagi terhet annak ellenére, hogy a futamidő alatt részletekben teljesíthet. Hivatkozott az EUB C-118/17. számú ítéletére, amely biztosítja a fogyasztónak azt a jogot, hogy a semmis feltétel elhagyásával előállott ténybeli és jogi helyzet mentén érvényesítse a jogait. Abban az esetben, ha nincs a kirótt pénztartozás deviza összegben meghatározva, akkor ez kiesik a szerződésből, és csak a nevesített forint összeg marad. A szerződés e szerint megfelel az rHpt. 213. § (1) bekezdés a) és e) pontjainak, de kamat nincs abban feltüntetve, ezért semmis. Ha a kölcsönszerződés semmis vagy kiesik belőle a devizakonstrukció, akkor a fennálló tartozást nem lehet elismerni. Semmis szerződésből kötelmi jogi hatály nem fakadhat, így azt sem teljesíteni, sem felmondani nem lehet és nem is szűnhet meg.
- [20] Úgy nyilatkozott, hogy a DH törvények alkalmazhatósága a kölcsönszerződés esetében kizárt, mert az ellen a felperes mint fogyasztó tiltakozik, és sem a szerződés érvényessé nyilvánítását, sem annak az ítélethozatal időpontjáig történő hatályossá nyilvánítását nem kéri. Az EUB C-118/17. számú ítéletben hozott ítélete alapján nem mérlegelhető felül az a törvényi rendelkezés, amely a különmemű árfolyamok semmisségéből adódó érvénytelenséget jelenti. E semmisség a szerződés egészére kihat, és a felperes azt a jogát érvényesíti az alperessel szemben, hogy abban az esetben, ha a bíróság a devizakonstrukció szerződés részévé válását megállapítaná, akkor e semmisségi ok a szerződés egészére kihat, ezért a felperes az eredeti állapot helyreállítását igényli. Az érvényessé nyilvánítás ellen kifejezetten tiltakozik. Az eredeti állapot helyreállítása esetében mindkét fél a birtokába jutott dolgot (pénzt) a felelős őrző jogállásából köteles visszaszolgáltatni. A szerződés érvénytelenségének jogkövetkezményeként az érvényessé nyilvánítás és a hatályossá nyilvánítás

jogalakítást jelent, amelyek bármelyikét kérheti az alperes viszontkeresettel, amennyiben a semmisségi okot elismeri.

- [21] A használtautó garancia díjával kapcsolatban kifejtette, hogy érthetetlen az alperesnek az az érvelése, amely a kölcsön szolgáltatására irányuló kötelmet összeolvasztja a járulékos kötelemmel. A kölcsönszerződés a használtautó garancia díját is kölcsönként kezeli, ami sérti az rPtk. 523. § (1) bekezdésében foglaltakat. Az integrált casco biztosítás díjával kapcsolatban arra hivatkozott, hogy az integrált casco díját az alperes a biztosított dolog kapcsán fizeti meg, amely összeg egyértelmű. Kamatból nem lehet finanszírozni egy konkrét biztosítási összeget, különösen nem úgy, hogy a devizakonstrukcióból eredően a hitelező alperes a forint tőkeösszeget egyre emeli, így a kamat összege magasabb lesz, pedig a biztosítási díj nem növekszik. Így ellenszolgáltatás nélkül realizál követelést az alperes.

Az alperes ellenkérelme

- [22] Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.
- [23] Arra hivatkozott, hogy a felek között deviza alapú szerződés jött létre, amelyben a felek a hitelező és az adós kölcsönszerződésből eredő pénztartozását egyaránt devizában határozták meg (kirovó pénznem), és azt mindkét fél forintban volt köteles teljesíteni (lerovó pénznem). A felperes az adott időszakban irányadó forintkölcsönnél kedvezőbb kamatmérték mellett devizában adósodott el, és ebből következően ő viseli az árfolyamváltozás hatásait, a forint gyengülése az ő fizetési terhének növekedését, erősödése pedig a csökkenését eredményezi. A deviza alapú szerződéseknél önmagában az, hogy a forint árfolyam kedvezőtlen alakulása növeli a törlesztőrészt, erősödése pedig csökkenti azt, nem tisztességtelen, az a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit nem a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével állapítja meg - indokolatlanul és egyoldalúan - az általános szerződési feltétel támasztójával szerződő fél hátrányára. A kölcsönszerződés egyértelműen és világosan tartalmazza, hogy a mértékadó devizanem a CHF, így az deviza alapú, az elszámolás a mindenkor CHF árfolyamhoz igazodik. Az üzletszabályzat meghatározza az árfolyam, illetőleg a mértékadó árfolyam fogalmát, amelynek ismeretében a tartozás összege kiszámítható módon került meghatározásra. A kölcsönszerződés a Kúria 6/2013. PJE határozatban és a 2/2014. PJE határozatban nevesített deviza alapú kölcsönszerződés, amely mögött devizaforrás áll, de annak vizsgálata, hogy a konkrét szerződés mögött van-e devizaforrás, szükségtelen és lehetetlen is. Az alperes álláspontja szerint az általa alkalmazott elszámolási mód közgazdaságilag indokolt, a deviza alapú finanszírozás elválaszthatatlan velejárója, ami sem jogszabályba, sem jóerkölcsbe, sem a tisztesség követelményébe nem ütközik.
- [24] A felperes az üzletszabályzatban mint általános szerződési feltételekben foglaltakat kifejezetten elfogadta, amit az is bizonyít, hogy a kölcsönszerződést aláírta, és ennek értelmében kijelentette, hogy az abban foglaltakat megismerte, megértette és magára nézve kötelezőnek ismeri el. A felek akarata egyértelműen deviza, ezen belül CHF alapú szerződés megkötésére irányult, a mértékadó devizanem a CHF, a kamatváltozás II. elszámolási módja pedig a havi fix konstrukció. A szerződés deviza jellegét a kölcsönszerződés világosan tartalmazta az üzletszabályzat pontjában. A felperes az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatást megkapta egyrészt a szerződéskötéskor, másrészt az üzletszabályzatban.

- [25] Abban az esetben, ha nem minősülne elégséges tájékoztatásnak és kockázatteltárásnak a szerződés tartalma, ennek nem a szerződés érvénytelensége a jogkövetkezménye. A 6/2013. PJE határozat értelmében a tájékoztatási kötelezettség megsértéséhez sem a rPtk., sem az rHpt. nem fűzi a semmisség jogkövetkezményét, így maga a megkötött szerződés nem jogszabályba ütköző. Az üzletszabályzatnak a kamatváltozás II.-t szabályozó rendelkezéseiből megállapítható, hogy árfolyamváltozás esetén a felperes fizetési terhei előre nem látható mértékben is emelkedhetnek. A 2/2014. PJE határozat III.1. pontja értelmében a fogyasztónak kell bizonyítania, hogy a kölcsönszerződés árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatása nem volt világos, nem volt érthető. Az alperes álláspontja szerint a szerződés és az üzletszabályzat rendelkezései alapján megállapítható, hogy egy átlagosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára világosan felismerhető és érthető lehetett, hogy a szerződés árfolyamkockázattal jár, amelyet az adós visel, és amelynek nincs felső határa. Az Üzletszabályzat pontja alapján világosan érthető és felismerhető, hogy a szerződés árfolyamkockázattal jár, az alperes ezzel a rendelkezéssel a tájékoztatási kötelezettségét teljesítette.
- [26] Az ügyleti kamattal kapcsolatban előadta, hogy a felek több különálló okiratban meghatározták az összegszerű kamatot. A szerződés tartalmazza a tőke összegét (..... forint), a törlesztő részletek összegét (..... forint) és számát (..... db), az összes megfizetendő induló törlesztő részletet (..... forint). A tőke és a törlesztő részletek különbözete pedig megadja a fizetendő kamat összegét, ami forint. A kamat nem csak akkor tekinthető meghatározottnak, ha összegszerűen vagy százalékos mértékben adják meg, hanem akkor is, ha annak számítási módját határozzák meg a felek. Az alperes az érdemi védekezésében nem vitatta azt a tényt, hogy az induló kamat mértékét a kölcsönszerződés nem tünteti fel, ezért a kölcsönszerződés „rHpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjába ütközése esetlegesen megállapítható.” Álláspontja szerint „a semmisségi ok kiküszöbölésével a szerződés a megkötésének időpontjára visszamenő hatállyal érvényessé nyilvánítható.” Ennek alapjául hivatkozott az rPtk. 237. § (2) bekezdésére, az 1/2010. (VI.28.) PK véleményre és a 6/2013. PJE határozatra és kérte, hogy az érvénytelenség esetleges megállapítása esetén a bíróság a kölcsönszerződést a megkötéséig visszaható hatállyal nyilvánítsa érvényessé azzal, hogy az induló ügyleti kamat éves, százalékos mértékét (..... %) a szerződés részévé teszi. Hangsúlyozta, hogy a felek a kölcsönszerződésben a kamatot összegében meghatározták, ezért nem arról van szó, hogy az érvénytelenségi ok kiküszöbölésével a felek ügyleti kamatban való megállapodását pótolná a bíróság, hanem arról, hogy az összegében egyértelműen meghatározott induló ügyleti kamat százalékos formában is kifejezésre kerül.
- [27] A szerződés hatályossá nyilvánítása mint jogkövetkezmény alkalmazása ellen tiltakozott. Álláspontja szerint az eredeti állapot helyreállítása sem alkalmazható, mert egyrészt a pénz visszafizetése nem az eredeti állapot helyreállítását jelenti, másrészt az árfolyam változása, az adós fizetése képtelenné válása ugyancsak megkérdőjelezi az eredeti állapot helyreállítását, harmadrészt a 6/2013. PJE szerint a bíróságnak az érvénytelenségi ok kiküszöbölésére és a szerződés érvényessé nyilvánításra kell törekednie.
- [28] A használtautó garancia díjáról úgy nyilatkozott, hogy a garancia forint összegű díja növeli a kölcsön összegét. A finanszírozási kérelemben ezért forint a kölcsön összege, míg a kölcsönszerződésben forint. Az integrált casco díjával kapcsolatban előadta, hogy a kölcsön törlesztő részlete tartalmazta a biztosítás ellenértékét is, havi rendszerességgel, külön az alperes nem hárította át a casco díját a felperesre. A biztosító részére történő díjfizetés elválik a felperessel kötött

kölcsönszerződéstől, mert az alperes akkor is fizette a biztosítást a biztosítónak, ha a felperes nem törlesztett. A finanszírozott gépjármű biztosítása így ettől függetlenül megtörtént. Nyilatkozott arról, hogy a pénzintézet által meghatározott árfolyamon a casco díjat forintra váltotta, a casco díjra jutó árfolyamkülönbözetet elszámolta és a felperesnek visszatérítendő összeget a felperes folyószámláján napjával jóváírta.

- [29] Kérte figyelembe venni, hogy a felek két ízben kötöttek részletfizetési megállapodást. Álláspontja szerint nem felel meg a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményének a deviza alapú szerződés közös megegyezéssel való módosítását követően olyan kereset előterjesztése, amelynek alapja az, hogy a módosítás előtti, eredeti szerződés nem jött létre, illetve teljesen vagy részlegesen érvénytelen. A joggyakorlás meg nem engedett módja szükségtelenné teszi az érvényesített jog, illetve igény érdemi vizsgálatát, mert az csak a kereset elutasítására vezethet (Fővárosi Ítéltábla ÍH2018. 137 számon közzétett eseti döntés).

Az elsőfokú bíróság határozata

- [30] A Fővárosi Törvényszék a-án kelt számú ítéletével megállapította, hogy a peres felek között-én számon kötött kölcsönszerződés érvénytelen. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Úgy rendelkezett, hogy a felek a költségeiket maguk viselik.
- [31] Elsődlegesen azt vizsgálta, hogy a felek milyen tartalommal kötöttek szerződést, köztük deviza alapú vagy forint alapú kölcsönszerződés jött létre. Ennek kapcsán idézte az rPtk. 205. § (1)-(4) bekezdésében, a 217. § (1) bekezdésében, a 218. § (1)-(2) bekezdésében és az 523. §-ában foglaltakat, valamint az rHpt. 213. § (1) bekezdés a)-e) pontjait. A felek által a bíróság rendelkezésére bocsátott okirati bizonyítékok, a felek előadásai és a felperes személyes előadása alapján azt állapította meg, hogy a peres felek között olyan kölcsönszerződés jött létre, amely tartalmazta az rPtk. 523. §-a szerinti kölcsönszerződés elemeit, továbbá a felperes megbízta az alperest, hogy az alperes bizományosként a saját nevében vagyonbiztosítási szerződést kössön a finanszírozott gépjárműre. A felperes az alperes által rá továbbhárított, a felek szerződése szerint a kamatban számítandó biztosítási díj megfizetését is vállalta, a havi biztosítási díj összege 3.535 forint volt.
- [32] Megállapította, hogy a felek a szerződésüket írásba foglalták, a szerződésre irányadó az rHpt., a szerződés fogyasztói szerződés. A kölcsönszerződés forint összegben meghatározva tartalmazza a kölcsön összegét (..... forint), a törlesztőrészek számát (.....) és a fix havi törlesztőrészek összegét (..... forint). A kölcsönszerződés tartalmazta azt is, hogy a fix törlesztőrészekkel rendelkező deviza alapú finanszírozás elszámolása a futamidő végén történik olyan módon, hogy a futamidő azonos összegű törlesztőrészek megfizetése mellett meghosszabbodik. Az első törlesztőrészlet esedékessége, ezt követően minden hónap napja volt. A THM% volt. A felek a szerződésben kikötötték, hogy a mértékadó devizanem CHF, vagyis svájci frank. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a két deviza alapú konstrukció közül a felperes a fix devizakonstrukciót választotta, ezért tisztában kellett lennie azzal, hogy deviza alapú kölcsönszerződést kötött, annak ellenére, hogy a kölcsönösszeg forintban meghatározott volt.

- [33] Kifejtette, hogy az alperes a kölcsönt nem ingyenesen nyújtotta, a kölcsön ára az ügyleti kamat volt. Az ügyleti kamatban benne foglaltatott a továbbhárított biztosítási díj is. Az ez után továbbhárított és az alperes által felszámított árfolyamkülönbözet jogellenes volt, annak visszatérítése azonban már megtörtént a felperes részére. A kölcsönszerződés azonban nem tartalmazza az ügyleti kamat mértékét, és ez a szerződés érvénytelenségét eredményezi.
- [34] Megállapította, hogy a felek között a jogviszony megszűnt, ezért az 1/2010. (VI. 28.) PK vélemény alapján a szerződés hatályossá nyilvánításával lehetséges lenne a felek közötti elszámolás, de utólag nem lehet érvényessé nyilvánítani a szerződést a kamat százalékos mértékének a meghatározása nélkül. A ténylegesen megállapodott kamat mértékét ismerni kellene ahhoz, hogy döntést lehessen hozni az érvénytelenség jogkövetkezményéről. Kifejtette, hogy megkísérelte megállapítani, hogy a visszterhes megállapodás milyen tartalommal, milyen kamatmértékkel jött létre, de ez a per tárgyalása alapján nem volt lehetséges.
- [35] Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint annak ellenére, hogy az ügyleti kamatot százalékos mértékben nem tünteti fel a szerződés, az az egyedi szerződésben lévő többi adat alapján megállapítható lenne, mert a szerződés tartalmazza a THM-et százalékos mértékben és az induló törlesztőrészeket. Az alperes hivatkozása szerint a kamatösszege szerű mértéke a szerződéskötés időpontja szerinti adattal szerepel. Az alacsonynak tekinthető jegybanki alapkamat biztosan nem irányadó, a THM-ből következtetve% körüli mértékű lehetett az ügyleti kamat, de annak pontos százalékos mértéke a perben nem volt bizonyított. Az alperes állítása szerint az ügyleti kamat mértéke%, a felperes egyik állítása szerint%. Egyik fél sem terjesztett elő bizonyítási indítványt, holott a kamat százalékos mértékének meghatározásához olyan különleges szakértelemre (könyvszakértői ismeretekre) lett volna szükség, amellyel a bíróság nem rendelkezik. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság a szerződés érvénytelenségét megállapította, de az érvénytelenség jogkövetkezményét nem tudta levonni.
- [36] Kifejtette, hogy az tény, hogy a felperes nem a felülvizsgált elszámolás adatai alapján határozta meg a keresettel érvényesített követelés összegét, nem jelent számítási hibát, mert a felülvizsgált elszámolás kizárólag az árfolyamrés folytán tisztességtelenül felszámított összeg tekintetében nem vitatható, míg az elszámolás időpontjában fennállt hátralékos tőke- és kamattartozás vitássá tehető.
- [37] Az alperes hivatkozásától eltérően az elsőfokú bíróság nem tekintette rendeltetésellenes joggyakorlásnak, hogy a felperes a tartozáselismerés és a részletfizetési megállapodás megkötését követően alapít jogot arra, hogy a szerződés nem jött létre, érvénytelen, semmis. A felperes nem megtámadási okra, hanem semmisségi okra hivatkozott. Az, hogy az alapul fekvő szerződést a részletfizetési megállapodással megerősítette, nem eredményez joglemondást, legfeljebb a bizonyítási terhet fordíthatja meg.
- [38] Kifejtette, hogy az alperes nem terjesztett elő viszontkeresetet, de az eredeti állapot helyreállítása iránti kérelem esetén a bíróság a 2/2010. (VI. 28.) PK vélemény 7. pontja szerint az alperes viszontkeresetének, illetve ellenkérelmének előterjesztése nélkül is köteles dönteni az alperesnek visszajáró szolgáltatásról. A felperes a szerződéskötést megelőző eredeti állapot helyreállítását szeretné elérni, de ez nem lehetséges sem a DH2 törvény 37. § (1) bekezdése alapján, sem abból az

okból, hogy pénzbeli szolgáltatásnál a természetbeni eredeti állapot visszaállítása nem lehetséges. Hivatkozott az 5/2013. PJE határozat 3. pontjára és a 2/2010. (VI. 28.) PK vélemény 1. pontjának indokolására. Kiemelte, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményének levonása során a bíróság csak azt a jogkövetkezményt nem alkalmazhatja, amely ellen mindkét fél tiltakozik.

[39] Vizsgálta továbbá, hogy az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás tisztességes volt-e, így tisztességesek-e a szerződésnek az árfolyamkockázatot korlátlanul a felperesre telepítő rendelkezései. Ennek során a rendelkezésre álló bizonyítékokat, ebben a körben a felperes közeli hozzátartozója (a felperes lánya, J. P. A.) tanúvallomását, a bíróság rendelkezésére bocsátott okirati bizonyítékokat (az egyedi szerződést és az üzletszabályzatot) együttesen értékelte a felperes személyesen tett előadásával. Utalt arra, hogy a szerződés megkötése során az alperes képviselőjében eljáró S. N. tanú vallomása érdemi nyilatkozatot nem tartalmazott az árfolyamváltozásról szóló tájékoztatással kapcsolatban. S. N. tanúvallomása alapján nem állapítható meg, hogy a szóbeli tájékoztatás során mi hangzott el az árfolyamkockázattal kapcsolatban, az rHpt. 203. § (6)-(7) bekezdése szerinti kockázatfeltáró nyilatkozat pedig nem készült. Az elsőfokú bíróság a bizonyítás eredményét értékelve arra a következtetésre jutott, hogy a felperes nem kapott tényleges tájékoztatást az árfolyamkockázatról, a tájékoztatás tartalmát csak kikövetkeztetni lehetne az üzletszabályzat egyes rendelkezéseiből. A főszolgáltatás tekintetében jelentős szerződéses rendelkezések nem voltak világosak és nem voltak érthetőek az átlagos fogyasztó mércéjén keresztül megítélt felperes számára. Az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződéses rendelkezések tisztességtelensége ezért vizsgálható volt. Jelentőséget tulajdonított annak, hogy az árfolyamkockázatot a felperes előzetes beleegyezése nélkül az üzletszabályzat rendelkezései hárítják korlátlanul a felperesre. Az üzletszabályzat és pontjaiban foglalt feltételek tisztességtelenek, mert egyensúlytalan helyzetet eredményeznek a felperes terhére. A tisztességtelen rendelkezések érvénytelenek, ezért a felperest az árfolyamkockázat nem terheli.

[40] A bíróságnak az érvénytelenség jogkövetkezményét kellene alkalmaznia akként, hogy törekednie kell a szerződés érvényessé nyilvánítására olyan módon, hogy az egyensúlytalanságot a felek között kiküszöbölje. Ehhez szükséges lenne a felek között elszámolni. Az eredeti állapot helyreállítása jogkövetkezményként egyrészt a DH2 törvény 37. § (2) bekezdésében foglaltakból következően nem lehetséges, másrészt pénztartozás esetén az eredeti állapot helyreállítása természetben nem lehetséges. Tekintettel arra, hogy a bizonyítás eredményeként sem volt meghatározható, hogy milyen mértékű ügyleti kamatban állapodtak meg a felek, a szerződést sem érvényessé, sem hatályossá nyilvánítani nem lehet. A felek könyvszakértő kirendelésére nem tettek indítványt, a könyvszakértő kirendelése nélkül viszont nem számolható ki, hogy milyen összegű árfolyamkockázatot terhelt az alperes a felperesre. Ezen túlmenően a felperes nem folyamatosan, hanem időszakonként késedelmesen teljesített, ezért a fizetési késedelem miatt késedelmi kamat felszámítása is jogos volt, amelynek összegét ugyancsak igazságügyi könyvszakértő tudta volna megállapítani. A tények megállapítását követően került volna abba a helyzetbe a bíróság, hogy a Kúria devizahiteles perek érvénytelenségi kérdéseivel foglalkozó konzultációs testületének-án közzétett ajánlásában kidolgozott valamelyik elszámolási módot alkalmazza.

[41] A perköltségről annak figyelembevételével rendelkezett, hogy a szerződés érvénytelenségét megállapította, azonban az érvénytelenség jogkövetkezményét nem tudta levonni.

Fellebbezési kérelem

- [42] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes nyújtott be fellebbezést, amelyben elsődlegesen azt kérte, hogy a másodfokú bíróság a DH2 törvény 37. § (2) bekezdése alapján szüntesse meg a pert. A per megszüntetése hiányában azt kérte, hogy a másodfokú bíróság változtassa meg az elsőfokú bíróság ítéletét, és a szerződést a megkötésére visszaható hatállyal nyilvánítsa érvényessé olyan módon, hogy az induló ügyleti kamat éves százalékos mértékét (20,96%) tegye a szerződés részévé, egyebekben utasítsa el a keresetet. Harmadlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését kérte.
- [43] A per megszüntetésére irányuló kérelem indokaként arra hivatkozott, hogy a felperes nyilatkozatai a kért jogkövetkezmény tekintetében nem volt egyértelműek. A felperes az érvénytelenség jogkövetkezményeként az eredeti állapot helyreállítását kérte, erre azonban a DH2 törvény 37. § (1) bekezdése alapján nincs lehetőség. A felperesnek a felek közötti elszámolásra kiterjedő, összecszerűen megjelölt, határozott kérelmet kellett volna előterjesztenie. A felperes keresete nem felelt meg a DH2 törvény 37. § (1)-(2) bekezdésében foglaltaknak.
- [44] Az elsőfokú ítélet megváltoztatására irányuló fellebbezési kérelem alapjául arra hivatkozott, hogy a perben bizonyította az ügyleti kamat százalékos mértékét, mert a perben csatolt kimutatással levezette az induló ügyleti kamat százalékos mértékének kiszámítását. Ezt a felperes sem tudta cáfolni. Az elsőfokú bíróság ugyan tájékoztatta az alperest arról, hogy az alperest terheli annak bizonyítása, hogy az általa állított% mértékű ügyleti kamatban állapodtak meg a felek, de nem tájékoztatta arról, hogy az ügyleti kamat százalékos mértékét kizárólag szakértő bevonásával lehet bizonyítani. Fenntartotta azt a hivatkozását, hogy az egyes törlesztési időpontokban fennálló tőketartozás, a fizetési időpontok és a kamatláb alapján a szerződésben rögzített képlettel minden egyes törlesztési időpontra meghatározható a fizetendő kamat, vagyis a törlesztőrészek kamatrésze. Ebből következően ellentétes irányú számítással az egyes esedékességi időpontokra meghatározott kamatrészből meghatározható a kamatláb. A számítási képletet a törlesztőrészek számával egyező számban kell megfelelően felírni és alkalmazni a további összefüggéssel, hogy a kamatrészek összege a teljes futamidőre fizetendő kamatösszeggel azonos. Ez az adat ismert a szerződéskötéskor, és ez az adat nem más, mint az összes törlesztőrészlet és a kölcsöntőke különbözete. A per eldöntése során annak van jelentősége, hogy az alperes által csatolt táblázatban kimutatott kamatlábbal történő kamat megbontás alapján a teljes futamidőre számított induló kamatösszeget lehet kiszámítani. Fenntartotta azt a hivatkozását is, hogy a DH2 törvényen alapuló elszámolásban az ügyleti kamat mértéke%, az elszámolás ellen a felperes panasszal nem élt, ezért az felülvizsgáltnak minősül. Hivatkozott a Kúria Gfv.VII.30.167/2016/7. számú határozatában foglaltakra, ahol a bíróság az alperes okirattal igazolt kimutatását elfogadta, és az ügyleti kamat mértékét a szerződés érvényessé nyilvánítása során az alperes által meghatározott szerződéses mértékben állapította meg. Hivatkozott arra is, hogy a felperes az alperes számításait nem cáfolta. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság az eljárása során megsértette a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 3. § (3) bekezdésében foglaltakat, mert nem adott tájékoztatást arról, hogy az alperes a bíróság által kirendelendő szakértő véleményével bizonyíthatja az ügyleti kamat mértékével kapcsolatos tényállítását.
- [45] Kérte figyelembe venni, hogy-én, majd-án létrejött a tartozáselismerést is tartalmazó részletfizetési megállapodás a kölcsönszerződés közös akarattal történő módosítása. Amennyiben a felperes a kölcsönszerződés megkötésekor tévedésben volt az árfolyamváltozásból eredő fizetési kötelezettségek tekintetében, akkor ez az akarati hiba elhárult, amikor a tartozását elismerte. Továbbra is hivatkozott a Fővárosi Ítéltábla ÍH2018. 137 számon közzétett eseti döntésére.

- [46] Fenntartotta azt a hivatkozását is, hogy a felek akarata CHF alapú kölcsönszerződés megkötésére irányult, a finanszírozási kérelem megnevezése is ezt tartalmazza. A finanszírozási kérelem is tartalmazza a mértékadó devizanemet, a választott elszámolási konstrukciót, az aktuális árfolyamot és az arra vonatkozó tájékoztatást, hogy a THM értéke nem tükrözi a hitel árfolyam- és kamatkockázatát. Az alperes a finanszírozási kérelemben foglaltaknak megfelelően kötött szerződést a felperessel. A szerződés szintén tartalmazza azokat az adatokat, amelyekből megállapítható, hogy a felek deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek. J. P. A. tanú a vallomásában előadta, hogy tisztában volt azzal, hogy a szerződés CHF alapú, de azt forintban fizették. Nyilatkozott arról is, hogy tudta, ha gyengül a forint, akkor tovább kell fizetni a törlesztést, ha erősödik, akkor kevesebb lesz a törlesztőrészlet. Utalt továbbá S. N. tanú vallomására.
- [47] Álláspontja szerint a deviza alapú finanszírozás kockázataira figyelmeztető tájékoztatás a szerződésben és a szerződéshez tartozó általános szerződési feltételek között megtalálható volt. A felperes az árfolyamkockázattal kapcsolatos szükséges tájékoztatást megkapta, ezért köteles teljesíteni az árfolyamváltozásból eredő fizetési kötelezettséget. Az árfolyamváltozás következményének felperesre telepítése nem tisztességtelen. Érdemben nem helytálló az elsőfokú bíróságnak az a következtetése, hogy a szerződés árfolyamkockázatot érintő rendelkezései tisztességtelenek, továbbá téves az a megállapítása, hogy az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás nem volt egyértelmű és nem volt világos.

Fellebbezési ellenkérelem

- [48] A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Kérte továbbá, hogy a másodfokú bíróság a per tárgyalását függessze fel az EUB előtt C-932/19. számon folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárás befejezéséig.

A másodfokú bíróság döntése és jogi indoka

- [49] Az elsőfokú ítéletnek az alperes marasztalására irányuló kereseti kérelmet elutasító rendelkezése ellen a felperes nem élt fellebbezéssel, ez a rendelkezés fellebbezés hiányában az rPp. 228. § (4) bekezdése alapján elsőfokon jogerőre emelkedett, ezért a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítéletnek kizárólag a fellebbezéssel érintett, a kölcsönszerződés érvénytelenségét megállapító rendelkezését bírálta felül.
- [50] A fellebbezés nem alapos.
- [51] A Fővárosi Ítéltábla a felperes tárgyalás felfüggesztése iránti kérelmére tekintettel először azt vizsgálta, hogy az EUB előtt C-932/19. számon folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárásban feltett kérdések a fellebbezés elbírálására kihathatnak-e.
- [52] A C-932/19. számú ügyben az előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményező bíróság annak megválaszolását kéri az EUB-tól, hogy a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (a továbbiakban: Irányelv) 6. cikk (1) bekezdése alapján az árfolyamrész tisztességtelenségének jogkövetkezménye

körében a fogyasztó nyilatkozatát hogyan kell figyelembe venni. Az árfolyamrés tisztességtelenségének a kérdésköre jelen peres eljárás tárgyát nem képezte, így az EUB előzetes döntéshozatali eljárásban hozandó döntése nem hathat ki a jelen jogvita érdemi elbírálására. A Fővárosi Ítéltábla ezért nem találta megállapíthatónak, hogy az árfolyamkockázat tisztességtelensége vizsgálatának szempontjából ezen eljárásban az EUB-tól olyan új tartalmú jogértelmezés lenne várható, amely a fellebbezés elbírálására érdemben kihatna, ezért a tárgyalás felfüggesztése iránti kérelmet az rPp. 239. §-a alapján irányadó 152. § (2) bekezdése alapján elutasította.

[53] Az alperes kérelmében foglaltak alapján a per megszüntetésének a DH2 törvény 37. § (2) bekezdésnek alkalmazásával a másodfokú eljárásban nem volt helye. Ennek oka, hogy a másodfokú bíróságnak a fellebbezési kérelem és a fellebbezési ellenkérelem korlátai között - az elsőfokú ítéletnek az alperes marasztalására irányuló kereseti kérelmet elutasító, nem fellebbezett rendelkezését nem érintve - kizárólag arról lehetett és kellett döntenie, hogy helytállóan állapította-e meg az elsőfokú bíróság a kölcsönszerződés érvénytelenségét.

[54] Az alperes a fellebbezésében az rPp. 3. § (3) bekezdésében foglaltak megsértésére, ezzel összefüggésben az ügyleti kamat százalékos mértékének megállapításához szükséges szakértői bizonyítás szükségességével kapcsolatos bírói tájékoztatás elmaradására hivatkozott. A fellebbezési kérelem és a fellebbezési ellenkérelem korlátaira tekintettel azonban nem volt jelentősége annak, hogy az elsőfokú bíróság ebben a körben teljesítette-e az rPp. 3. § (3) bekezdésén alapuló tájékoztatási kötelezettségét. A fellebbezési kérelem és a fellebbezési ellenkérelem fentiekben ismertetett korlátai között a másodfokú bíróság kizárólag abban a kérdésben határozhat, hogy helytálló-e az elsőfokú bíróságnak az a döntése, amellyel megállapította a kölcsönszerződés érvénytelenségét az rHpt. 213. § (1) bekezdésnek c) pontja és az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás tisztességtelen volta miatt. Az alperes által hiányosnak állított, a bizonyítási teherről és a bizonyítás meghatározott módjáról szóló tájékoztatás azonban már az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonásához, illetve az érvénytelenség orvoslásához kapcsolódik, amely a másodfokú eljárás kereteit meghaladja. A másodfokú bíróság nem észlelt olyan lényeges eljárási szabálysértést az elsőfokú bíróság eljárásában, amely szükségessé tette volna az elsőfokú tárgyalás megismétlését és ennek érdekében az rPp. 252. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését. Az alperes fellebbezésével érintett körben a perbeli jogvita további bizonyítékok beszerzése nélkül is érdemben elbírálható volt, ezért a másodfokú bíróság az rPp. 252. § (3) bekezdése alapján, a bizonyítás kiegészítése céljából sem találta indokoltnak az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését. Mindezek miatt az alperesnek az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére irányuló fellebbezési kérelme nem volt teljesíthető.

[55] Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg tényként, hogy a perbeli kölcsönszerződés nem tartalmazza a kölcsön ügyleti kamatának éves, százalékosan kifejezett értékét. Az elsőfokú bíróság ebből a tényből helyesen vonta le azt a jogi következtetést, hogy a kölcsönszerződés a szerződés megkötésének időpontjában hatályos rHpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja alapján semmis. A felperes keresete nem irányult az ügyleti kamat megjelölésének hibájában jelentkező semmisségi ok orvoslására, az érvénytelenségi ok megszüntetésével a szerződés érvényessé nyilvánítására, sőt a felperes kifejezetten tiltakozott a szerződés érvényessé nyilvánítása ellen. Az alperes az ügyleti kamat megjelölésének hibájában jelentkező semmisségi ok orvoslását a szerződés érvényessé

nyilvánítására irányuló viszontkeresettel az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőző tárgyalás berekesztéséig nem kérte [rPp. 147. § (1) bekezdés], a fellebbezésében ilyen tartalmú viszontkeresetet nem terjesztett és nem is terjeszthet elő. A fellebbezési kérelem és a fellebbezési ellenkérelem korlátaira tekintettel a másodfokú eljárásban erre irányuló jogalakítási (vizsont)kereset hiányában nem is vizsgálható, hogy a kölcsönszerződés érvénytelenségének az rHpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott oka megszüntethető-e a kölcsönt terhelő ügyleti kamat éves, százalékos, az alperes által megjelöltnek megfelelő értéke meghatározásával.

- [56] A másodfokú eljárásban vizsgálható további szerződési feltétel az árfolyamváltozás kockázatát teljes mértékben a felperesre hárító rendelkezés volt.
- [57] A 2/2014. PJE határozatában a Kúria kimondta: a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezése, amely szerint az árfolyamkockázatot - a kedvezőbb kamatmérték ellenében - korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés, amelynek a tisztességtelensége főszabályként nem vizsgálható. E rendelkezés tisztességtelensége csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó (a továbbiakban: fogyasztó) számára annak tartalma a szerződéskötéskor - figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is - nem volt világos, nem volt érthető. Ha a pénzügyi intézménytől kapott nem megfelelő tájékoztatás vagy a tájékoztatás elmaradása folytán a fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli, a szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése tisztességtelen.
- [58] A szerződéskötés időpontjában hatályos rHpt. 203. § (6) bekezdése úgy rendelkezett, hogy olyan lakossági ügyféllel kötött szerződés esetén, amely devizahitel nyújtására irányul, a pénzügyi intézménynek fel kell tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásulvételét az ügyfél aláírásával igazolja. A (7) bekezdés a) pontja szerint a kockázatfeltáró nyilatkozatnak devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén tartalmaznia kellett az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak hatását a törlesztő részletre.
- [59] A C-51/17. számú ügyben hozott ítéletében az EUB lényegében megerősítette a korábbi, C-186/16. számú ítéletében foglaltakat és kifejtette: az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételnek nemcsak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára, abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, hanem értékelni kell tudnia egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt - esetlegesen jelentős - gazdasági következményeit is.
- [60] A kockázatfeltáró nyilatkozat adásának kötelezővé tételével a jogalkotó az rPtk. 205. § (3) bekezdésében előírt általános tájékoztatási kötelezettséghez képest különös, többlet tájékoztatási kötelezettséget hárított az rHpt. hatálya alá tartozó pénzügyi szervezetekre a fogyasztókkal szemben. A különös tájékoztatási kötelezettség előírásának a célja az volt, hogy a fogyasztók már a deviza alapú kölcsönszerződés megkötése előtt tudomást szerezzenek arról, hogy a szerződés megkötése

esetén fennáll az árfolyamváltozás valós kockázata, mit jelent ez a kockázat, milyen módon befolyásolhatja a kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségeiket, és ezeknek az ismeretében tudjanak dönteni arról, hogy a kockázatot vállalva megkötik-e a szerződést. A pénzügyi szervezetek a tájékoztatási kötelezettség keretében kifejezett nyilatkozat megtételére kötelesek, amely egy helyen összefoglalva, a fogyasztó számára világosan, érthetően és egyértelműen tartalmazza az árfolyamváltozás kockázatával kapcsolatos legfontosabb információkat, amely alapján a fogyasztók átláthatják a kockázat vállalásának a fizetési kötelezettségeikre gyakorolt hatását. Nem tekinthető világos, átlátható, érthető és egyértelmű tájékoztatásnak, ha az árfolyamváltozás kockázatának fennállása, a kockázatnak a fogyasztó fizetési kötelezettségére gyakorolt hatása, valamint az, hogy a kockázat korlátlanul a fogyasztót terheli, csak a szerződés különböző feltételeiből következtethető ki.

- [61] Az alperes a szerződés megkötése előtt a szerződésbe foglaltan vagy külön okiratban nem adott kifejezett tájékoztatást a felperesnek az árfolyamváltozás kockázatának fennállásáról, a kockázat jelentéséről és annak a felperes kölcsönszerződésből eredő kötelezettségeire gyakorolt hatásáról. Mindezek legfeljebb csak a szerződés több egyedi és általános, a jelen ítélet tényállási részében ismertetett feltételeinek alapos értelmezése és összevetése útján következtethetők ki, ez viszont nem minősül megfelelő tájékoztatásnak. Az üzletszabályzat pontjába foglalt, a svájci frank euróhoz viszonyított árfolyamának változására történő utalás kifejezetten megtévesztő, mert abból semmilyen érdemi következtetés nem vonható le a forint svájci frankhoz viszonyított árfolyamának változására vonatkozóan. Az elsőfokú bíróság ezért megalapozottan jutott arra a következtetésre, hogy a felperes nem kapott világos és érthető tájékoztatást az árfolyamkockázat valós tartalmáról, ezért az árfolyamkockázat felperes általi viselése tisztességtelen, az árfolyamkockázat nem terheli a felperest.
- [62] Az árfolyamkockázat a deviza alapú kölcsönszerződések jellegéből következik [6/2013. PJE határozat III.2. a) pontjához tartozó indokolás], a deviza alapú kölcsönszerződés részét képező általános szerződési feltételeknek az árfolyamkockázat viselését szabályozó kikötései a szerződés főszoolgáltatására vonatkoznak, ezért adott esetben nem világos, nem érthető jellegük miatt idézhetik elő a szerződés egészének érvénytelenségét, a kikötések tisztességtelenségén keresztül [2/2014. PJE határozat 1. pontjához tartozó indokolás].
- [63] Mindezek alapján az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a kölcsönszerződés érvénytelen, míg a keresetet ezt meghaladó, az alperes marasztalására irányuló részében az elsőfokú ítélet fellebbezéssel nem támadott rendelkezésével elutasította.
- [64] Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéletábrla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezéseit az rPp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta, és a másodfokú eljárásban pervesztes alperest az rPp. 239. §-a alapján alkalmazandó 75. § (2) bekezdése és a 78. § (1) bekezdése alapján másodfokú perköltség megfizetésére kötelezte. A másodfokú bíróság a felperes jogi képviselőjének munkadíját a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (1) bekezdése, a (2) bekezdés a) pontja és az (5) bekezdése alapján forint fellebbezési érték alapulvételével állapította meg.

Záró rész

[65] A veszélyhelyzet ideje alatt érvényesülő eljárásjogi intézkedésekről szóló 74/2020. (III.31.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Veir.) 97. § (1) bekezdése alapján a jelen perben a másodfokú eljárás során alkalmazni kellett a Veir. rendelkezéseit. A Veir. 20. §-a szerint a veszélyhelyzet ideje alatt az rPp. rendelkezéseit a Veir.-ben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni, ezért a másodfokú bíróság a Veir. 29. § (2) bekezdése alapján a-én kelt számú végzésével értesítette a feleket a fellebbezés tárgyaláson kívüli elbírálásáról, amelyet a felek jogi képviselői-án, illetve-én átvettek. A veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készülségről szóló 2020. évi LVIII. törvény 143. § (1) bekezdése alapján a másodfokú bíróság a fellebbezést tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2020. november 2.

Dr. Lupóczné dr. Krammer Edit
előadó bíró

Dr. Koday Zsuzsanna a
tanács elnöke

Dr. Pusztai Anita bíró